

Universiteit
Leiden
The Netherlands

A Grammar of Lepcha

Plaisier, H.

Citation

Plaisier, H. (2006, February 16). *A Grammar of Lepcha*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4379>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4379>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Curriculum vitae

Heleen Plaisier werd op 3 augustus 1968 geboren te Eindhoven. Zij woonde tot haar twaalfde levensjaar in het Noord-Brabantse Bergeijk en verhuisde in 1981 naar Rotterdam, waar zij het Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs (VWO) aan de Libanon Scholengemeenschap doorliep. In 1986 behaalde zij het VWO-diploma aan de Libanon scholengemeenschap te Rotterdam. Haar interesse voor uiteenlopende talen deed haar besluiten om in 1986 Algemene Letteren aan de Universiteit Utrecht te gaan studeren. In 1987 behaalde zij de propaedeuse Algemene Letteren, maar in 1988 besloot zij Chinese talen en culturen te gaan studeren aan de Universiteit Leiden. In 1990 begon zij naast de studie Chinese talen en culturen met de studie Vergelijkende Taalwetenschappen van de Sino-Tibetaanse taalfamilie aan de Universiteit Leiden. In respectievelijk augustus 1992 en oktober 1993 behaalde zij de doctoraal-examens in de Chinese talen en culturen en in de Vergelijkende Taalwetenschappen. Van juli 1994 tot juli 1998 was zij als assistent in opleiding werkzaam bij het Himalaya-talenproject onder leiding van Prof. Dr. G.L. van Driem bij de opleiding Vergelijkende Taalwetenschappen. Sinds juli 1998 is zij aangesteld als onderzoekscoördinator van het Spinoza-programma van Prof. Dr. F.H.H. Kortlandt.

Stellingen

1. Het Lepcha grafeem ḡ geeft een glottisslag weer.
2. Het Lepcha suffix $\text{ḡ} -ká$ kan gebruikt worden in combinatie met verschillende woordklassen, bijvoorbeeld als locatief suffix bij zelfstandige naamwoorden, als suffix dat een supinum aangeeft bij werkwoorden en als adhortatief suffix bij hele zinnen. De betekenis van het suffix $\text{ḡ} -ká$ blijft echter in alle gevallen gelijk en is te beschrijven als het doel waarop of de richting waarnaar de betreffende handeling of gebeurtenis is gericht.
3. De genetische positie van het Lepcha binnen de Tibeto-Birmaanse talen is nog niet nauwkeurig vastgesteld, maar bepaalde grammaticale overeenkomsten wijzen in de richting van het Newarisch. Zo stamt het Thangmi adhortatief achtervoegsel $-ko$ af van hetzelfde etymon als Lepcha $\text{ḡ} -ká$ en is Barām $-sho$ van dezelfde herkomst als het Lepcha niet-praeteritum suffix $\text{ḡ} -sho$.
4. De uitspraak van George Mainwaring dat het Lepcha ouder dan Hebreeuws of Sanskrit zou zijn is niet op feiten gebaseerd.

Contra George Mainwaring, 1876, *A Grammar of the Rong (Lepcha) Language as it exists in the Dorjeling and Sikim hills*, Calcutta: Lewis, p. xx: “The language is a monosyllabic one, (though not altogether an isolating one, as it possesses in a degree – as all languages however primitive do – an agglutinative structure), and is unquestionably far anterior to the Hebrew or Sanskrit. It is preeminently an *Ursprache*, being probably, and I think, I may, without fear of misrepresentation, state it to be, the oldest language extant.”

5. De Lepcha-vertalingen van Tibetaanse Boeddhistische teksten zijn niet zozeer vertalingen als wel bewerkingen te noemen omdat de teksten niet letterlijk uit het Tibetaans naar het Lepcha vertaald zijn maar vele inheemse Lepcha goden en inheemse Lepcha tradities met de Tibetaanse verhalen verweven zijn.

6. De argumenten die Erik Haarh geeft voor zijn theorie dat het inheemse Lepcha schrift oorspronkelijk in verticale kolommen van rechts naar links werd geschreven zijn niet overtuigend.

Contra Erik Haarh, 1959, 'The Lepcha Script', *Acta Orientalia* XXIV, p. 110: "Taken together, these facts mean that the old Lepcha script was written in vertical columns, in Chinese style from the right to the left, while the single word was written in the Indo-Tibeto-Burman style, in the normal horizontal direction."

7. Wanneer een taalkundige zich bij de beschrijving van een taal laat leiden door theoretische veronderstellingen, kan dit leiden tot een taalbeschrijving die niet de werkelijkheid maar een theorie weer spiegelt.
8. Bij het beschrijven van een taal kan het lastig zijn om juist die verschijnselen op te merken die bij nader inzien het meest voor de hand lijken te liggen.
9. Door vaak naar een vreemde taal te luisteren, leer je die taal op den duur misschien beter verstaan, of zelfs beter begrijpen, maar je leert niet de taal zelf te gebruiken.
10. Het bekijken en beluisteren van ondertitelde buitenlandse films en televisieprogramma's is een goede manier om vertrouwd te raken met de klanken van vreemde talen.
11. Wanneer het ondersteunen van grootschalige wetenschappelijke onderzoeksprojecten ten koste gaat van het ondersteunen van individueel wetenschappelijk onderzoek wordt de wetenschap geen dienst bewezen omdat het vaak individuele onderzoekers met afwijkende ideeën zijn die wetenschappelijke vernieuwing tot stand brengen.
12. Gebruikers van Apple Macintosh computers houden meer van hun computers dan pc-gebruikers.

Samenvatting

Het proefschrift bevat een beschrijving van de Lepcha taal, een Tibeto-Birmaanse taal die gesproken wordt in Sikkim, in het district Darjeeling in West Bengal in India, in het Ilam district in Nepal en in een aantal dorpen in het Samtsi district in zuidwest-Bhutan. De meeste plaatsen waar Lepcha tegenwoordig gesproken wordt, behoorden vroeger tot Sikkimees grondgebied. Het Lepcha volk wordt gezien als de oorspronkelijke bewoners van Sikkim. Vandaag de dag vormen de Lepcha's een minderheid van de bevolking van Sikkim, een gebied dat overspoeld is met immigranten uit Nepal. Hoewel de Lepcha's zelf schatten dat zij een groep van ruim vijftigduizend mensen vertegenwoordigen, is het werkelijke aantal sprekers waarschijnlijk minder dan tienduizend. De Lepcha taal is overduidelijk een Tibeto-Birmaanse taal, maar de exacte positie van het Lepcha binnen de Tibeto-Birmaanse taalgroep is vooralsnog onduidelijk.

De Lepcha's noemen zichzelf རྩམ་པའི་རྩམ་པ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *mútuncí róngkup rumkup* 'kinderen van de Róng en van God', of simpelweg རྩམ་པའི་རྩམ་པ་ལྷ་མོ་ *róngkup* 'kinderen van de Róng'. Hoofdstuk 1 van het proefschrift bevat een kennismaking met de Lepcha taal en cultuur, hier wordt ook een beschrijving gegeven van onderzoek dat eerder op dit gebied is gedaan.

Hoofdstuk 2 van het proefschrift behandelt de fonologie en de inheemse orthografie van het Lepcha. Hierbij wordt ook aandacht gegeven aan de herkomst en het gebruik van het inheemse Lepcha schrift, dat ontworpen is tijdens de regeringsperiode van རྩམ་པའི་རྩམ་པ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ *Chögä Châdo 'Namgä (imperabat 1700-1716)*.

De hoofdstukken 3-6 behandelen de vorming van woordklassen in termen van derivatie, de nominale morfologie, de verbale morfologie en zinspartikels. Anders dan sommige andere Tibeto-Burmaanse talen uit de Himalaya kent het Lepcha geen complexe morfologie. Het Lepcha vertoont geen grammaticaal geslacht en nomina vertonen geen congruentie met adjectieven, lidwoorden en werkwoorden. Werkwoorden worden in het Lepcha niet vervoegd. Betekenissen zoals tempus en modus worden uitgedrukt door middel van postposities en hulpwerkwoorden. De betekenisverschillen tussen de verschillende grammaticale categorieën die worden uitgedrukt door middel van suffixen, postposities, hulpwerkwoorden en partikels worden in het proefschrift zoveel mogelijk beschreven.

Het proefschrift is gebaseerd op veldwerk dat is uitgevoerd tussen 1994 en 1998 tijdens verschillende bezoeken aan Sikkim en het district Darjeeling in West Bengal in India. De taalbeschrijving wordt geïllustreerd door voorbeeldzinnen en het proefschrift wordt afgesloten met een aantal geanalyseerde en vertaalde voorbeeldteksten, een woordenlijst, een bibliografie en een index.